

**RECENZJA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH ORAZ DOROBKU
ARTYSTYCZNEGO I PEDAGOGICZNEGO
DR ANNY SROKI-HRYŃ**

Podstawowe dane osobowe recenzenta

Wrocław, dnia 2.11.2023 r.

prof. dr hab. Izabela Jezowska

Dziedzina sztuki

Dyscyplina sztuki muzyczne

e-mail: *izabella.jezowska@gmail.com*

Podstawowe dane o Kandydatce (sylwetka i osiągnięcia)

Pani dr **Anna Sroka-Hryń** urodziła się dnia 4 lipca 1977 roku w Rzeszowie. Jest absolwentką Wydziału Aktorskiego Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie (kierunek – aktorstwo, dyplom z dnia 3.06.2003)

Dyplom Doktora Sztuki w dziedzinie Sztuk Teatralnych nadany uchwałą Rady Wydziału Aktorskiego z dnia 14.05.2013 roku uzyskała na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Moja Lady – próba analizy indywidualnej drogi artystycznej w procesie pracy nad rolą Billie Holiday* oraz roli Billie Holiday w spektaklu Laniego Robertsona *Lady Day – Billie Holiday* w reżyserii Natalii Babińskiej wystawionego 20.09.2009 roku w Teatrze Rozrywki w Chorzowie.

a) dorobek artystyczny

Anna Sroka-Hryń jest aktorką teatralną, musicalową, filmową i dubbingową, koncertuje także ze swoimi recitalami.

W latach 1999-2022 wystąpiła w kilkudziesięciu sztukach (dramatycznych i musicalowych): *Dziady zbliżenia, Rosyjski dramat, Dwaj panowie z Werony, Mewa, Strona zakwitających dziewcząt, Odlot w czasie, Kopciuszek, Miłość do trzech pomarańczy, Piaf, Absolutnie off show, Kształt rzeczy, Fioletowa Krowa, Odjazd, Taksówka, Peer Gynt, West Side Story, Low, RENT, Życie towarzyskie i uczuciowe, George & Ira Gershwin, Przygoda fryzjera damskiego, Anty-szanty, Lady Day, Jedną ręką, Kobieta z widokiem na taras, Tuwim dla dorosłych, Starucha, Stróż Niebieski, czyli kolędy anielskie, dialogi rajskie i życzenia do spełnienia, Edith i Marlene, Fale, Miasteczko Harmider, Całujcie mnie wszyscy w odbiornik, Młynarski obowiązkowo! Śpiewany autoportret na aktorów i orkiestrę, Lady Day w Emerson Bar and Grill, Mamma Mia!, Alicja w Krainie Czarów, Triathlon, Księżycowy chłopiec, Café Luna, Wojna/Krieg/Milkhome – Pieśni dla pokoju, Company, Amadeusz.*

Filmografia Anny Sroki-Hryń (w latach 2001-2020) obejmuje kilkanaście tytułów serialowych i pełnometrażowych: *Nieobecni, Diagnoza, Na dobre i na złe, Lęk wysokości, Koniec*

świata, Idealny facet dla mojej dziewczyny, Wszystkie małe kłamstwa Anny, Doręczyciel, Regina, Faceci do wzięcia, Oficerowie, Boża podszewka II, Długi weekend, Sąsiedzi, Kanał, Marzenia do spełnienia, Kasia i Tomek, Miodowe lata. Udzieliła głosu w kilkudziesięciu produkcjach dubbingowanych oraz grach.

Aktorka wyreżyserowała także kilka spektakli: *Bal w operze, Jednego serca, Lunapark, Huśtawka, Sen nocy letniej, A planety szaleją..., Prawiek i inne czasy.*

Ważną gałęzią Jej działalności artystycznej jest śpiew – koncertowała z zespołem Machina del Tango, gdzie śpiewała tanga, ale przede wszystkim występuje z recitalami, m.in.: *Ale... i nie tylko* (piosenki Édith Piaf), *Ulica, która płyną moje obie dłonie* (koncert piosenek z repertuaru Ewy Demarczyk z muzyką Zygmunta Koniecznego i Andrzeja Zaryckiego), *Vintage* (program piosenek przedwojennych), *TanGO!* (recital zawierający tanga klasyczne i współczesne), *Najpiękniejsza – Moja ballada* (recital z piosenkami Agnieszki Osieckiej), Recital z piosenkami z repertuaru Billie Holiday.

W swojej karierze zawodowej zdobyła wiele nagród i wyróżnień:

- Laureatka siódmej edycji konkursu Teatralnej Nagrody Muzycznej im. Jana Kiepury – w kategorii najlepsza śpiewaczka (ex aequo: Iwona Socha z Opery Krakowskiej). Statuetkę Teatralnej Nagrody Muzycznej im. Jana Kiepury wręczono 16 maja 2013;
- Laureatka Nagrody Artystycznej „Złota Mask” Marszałka Województwa Śląskiego Janusza Moszyńskiego za rok 2006 w kategorii „rola wokalna-aktorska” za rolę w spektaklu „Rent” Jonathana Larsona w reżyserii Ingmara Villqista. Nagroda została przyznana 26 marca 2007;
- Nagroda im. Jana Świderskiego Sekcji Teatrów Dramatycznych Związku Artystów Scen Polskich w XII Ogólnopolskim Konkursie na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej organizowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przy współudziale Teatru Narodowego i ZASPu za rolę w spektaklu „Taksówka” Igora Gorkowskiego (czerwiec 2006);
- Finalistka wrocławskiego Przeglądu Piosenki Aktorskiej 2003;
- Laureatka III nagrody i I nagrody dziennikarzy Wybrzeża w VI edycji konkursu „Pamiętajmy o Osieckiej” (2003);
- Nagroda im. Janiny Nowickiej-Prokuratorskiej i Stanisława Prokuratorskiego przyznana przez Rektora Akademii Teatralnej „za twórcze osiągnięcia i postawę umacniającą etos artysty” (2003).

Długa lista znaczących ról teatralnych, prac reżyserskich i nagród świadczy pozytywnie o kandydatce, a tym samym pozwala jej ubiegać się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

b) działalność dydaktyczna

Dopełnieniem i bardzo znaczącym elementem pracy Habilitantki jest dydaktyka. Można się o niej dowiedzieć również z Autoreferatu.

W 2005 r. dr Anna Sroka-Hryń ukończyła kurs pedagogiczny wg wzoru MEN, by móc kontynuować pracę jako nauczycielka prowadząca zajęcia z interpretacji piosenki na Wydziale Wokalnym w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Fryderyka Chopina w Warszawie (2003-2006). Natomiast w latach 2006-2009 była nauczycielką prowadzącą zajęcia interpretacji piosenki na Wydziale Aktorskim w Wyższej Szkole Komunikowania i Mediów Społecznych im. Jerzego Giedroycia w Warszawie.

Kolejnym etapem pracy dydaktycznej było zatrudnienie na stanowisku prowadzącej zajęcia z zagadnieniami interpretacji piosenki w ramach Instruktorskiego Kursu Kwalifikacyjnego – Teatr w Mazowieckim Centrum Kultury (2012-2014).

W 2015 roku była asystentką profesora Ryszarda Peryta w Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie na zajęciach „interpretacja piosenki”, gdzie od 2016 roku pracuje jako adiunkt. Prowadzi zajęcia z interpretacji piosenki, scen muzycznych dialogowych, pracy aktora nad rolą w teatrze muzycznym oraz reżyserię dyplomu. Była również wykładowcą zajęć z interpretacji piosenki aktorskiej na Wydziale Wokalno-Aktorskim Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie (2019-2020).

W swojej pracy często sięga po popularny materiał muzyczny (Grzegorz Ciechowski i Republika, Kora i Maanam, Artur Rojek i Myslovitz), jak sama pisze stwarza „nowe światy, w ramach których studenci poszukują własnej drogi do interpretacji coverów z szacunkiem dla charakteru i znaczenia pierwowzoru”.

Trzy, spośród zrealizowanych pod opieką Kandydatki egzaminów na Akademii Teatralnej, trafiły do regularnych repertuarów teatrów stołecznych: Teatru Narodowego, Teatru Współczesnego oraz Teatru Muzycznego Roma (*LUNAPARK* - Spektakl z piosenkami Obywatela GC, *A PLANETY SZALEJĄ...*, *SPRZEDAWCY MARZEŃ*). Następstwem tego jest fakt, że 36 osób zostało przez nią wprowadzonych na profesjonalne sceny teatralne, a wiele z nich otrzymało angaż w teatrze.

Zaś adaptację powieści Olgi Tokarczuk *PRAWIEK I INNE CZASY* (Teatr Collegium Nobileum) i reżyserię tego spektaklu dyplomowego realizowanego w Akademii Teatralnej (marzec 2021 r.) Habilitantka uważa za jedno ze swoich najważniejszych dokonań artystycznych i pedagogicznych.

OCENA PRACY HABILITACYJNEJ

Osiągnięcie naukowe dr **Anny Sroki-Hryń**, będące podstawą do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego to rola AGRADO w spektaklu CAFÉ LUNA, w reż. Anny Wieczur-Bluszcz. Nagranie ze spektaklu, którego premiera odbyła się 25 kwietnia 2019 roku w Teatrze Polonia, trwa 1:34, i nie jest idealne pod względem techniczno-dźwiękowym – czasem zaburzone są poziomy głośności na niekorzyść fragmentów mówionych, zwłaszcza początkowych, czy tych bardziej lirycznych.

Temat pracy i zagadnienie crossdressingu w teatrze jest mi dość bliski, jako że podobnie jak Kandydatka, moje doświadczenia z nim zaczęły się już w dzieciństwie, i również miałam w swojej karierze „szczęście” do ról męskich, przebieranych. W *CAFÉ LUNA* mamy do czynienia z podwójną „przebieranką”, gdyż aktorka-kobieta wciela się w rolę transwestyty, a więc mężczyzny w damskim wcieleniu.

Przedstawienie, będące autorską formą teatru muzycznego balansuje na pograniczu teatru gatunkowego: czerpie z performance’u, monodramu, burleski, stand-upu i recitalu.

Jedyny bohater buduje swoją narrację i tworzy swoistą więź z publicznością. Z pewnością ze względu na swoją eklektyczność jest to inspirujący materiał badawczy, ale także forma, która bardzo rozwinięła Kandydatkę jako aktorkę w procesie budowania roli. Niewątpliwą inspiracją jest tu plastyczność materii filmów Pedro Almodóvara, piosenki z jego filmów i charakterystyka jego bohaterek. Nie sposób tu nie otrzeć się o nadinterpretację, przesadę, a nawet kicz.

W Autoreferacie Kandydatka analizuje zjawisko kiczu, sięgając do jego źródeł, i dzięki tej swoistej analizie, mimo barwnej kolorystyki, sporej dawki erotyki, czarnego humoru, ekstrawaganckich fryzur i kostiumów, tudzież ekscentryczności dalekiej od tradycyjnej moralności całej postaci Agrado, nie da się doświadczyć przesytu i przewagi formy nad treścią.

Wracając do budowania roli – aktorka najpierw musiała „stać się” mężczyzną, aby potem, na własne życzenie „stać się” kobietą (drabinkowa budowa postaci: 1. kobieta – aktorka, 2. mężczyzna postać, 3. kobieta po decyzji o częściowej transformacji). Istotna jest tu akceptacja i tolerancja własna, ale także ze strony widzów, którym Agrado opowiada swoją „wypełnioną poszukiwaniem, znajdowaniem, brakiem, miłością, cierpieniem i gigantyczną transformacją” historię. Przeprowadzenie publiczności w półtorej godziny przez historię mężczyzny, który spłodził syna, był gejem zakochanym w kobiecie, która była wówczas mężczyzną, któremu zmarł syn, który był długo nieszczęśliwy, musiało być gigantycznym i nieco karkołomnym wyzwaniem aktorskim. Jak pisze Kandydatka: „Aby przejść proces transformacji na potrzeby kreowania Agrado, musiałam nie tylko nauczyć się tekstu, technicznie poruszania się, gestykulowania czy emisji głosu, ale przede wszystkim, przejść transformację mentalną i przełamać w sobie wiele kulturowych barier”. Stąd poszukiwania źródeł u Alfreda Kinseya, co z pewnością wzbogaciło rolę o dodatkowe podteksty,

pozwalające wierzyć, że postać jest „dzisiaj jest o wiele bardziej kobietą niż każda kobieta”, mimo pozostałego po częściowej korekcie płci jednego „drobiazgu”.

W procesie budowania roli jedno ze zdań, padających na początku spektaklu, ukształtowało i ukierunkowało odtwórczynię w aspekcie akceptacji i szacunku dla nieheteronormatywności: „Transwestytyzm to nie cyrk! To konieczność. To nie pomysł na życie, to natura”. I dalej: „Spójrzcie na moje ciało! Sama je sobie zaprojektowałam”. Zarówno aktorce, jak i reżyserce bliskie były – i to daje się odczuć – fragmenty dotyczące relacji z synem. Tu aktorka nałożyła kolejną intensywnie emocjonalną warstwę psychologiczną do zbudowania tej złożonej roli.

Cała postać Agrado, w swej wynaturzonej, campowej formie, dzięki warsztatowi aktorskiemu Anny Sroki-Hryń, wzbogaconemu przez zgłębienie zagadnień płciowości, jest uniwersalnym uosobieniem potężnego pragnienia miłości i tęsknoty za spełnieniem, poszukiwania uczuć, mimo ran, okaleczeń i doświadczonych tragedii życiowych.

W Autoreferacie, w pewnym sensie opisującym dzieło, stanowiące podstawę do przeprowadzenia przewodu habilitacyjnego, Autorka porównuje Agrado do postaci archetypicznej – Wielkiej Matki, dwupłciowego, mitycznego bóstwa. To dość śmiałe porównanie, choć można się pokusić o takie stwierdzenie. Z całą pewnością natomiast trzeba podkreślić znaczenie roli Agrado, jak i całego spektaklu nie tylko dla społeczności LGBT, ale i dla przemian kulturowych i rozwoju świadomej tolerancji społeczeństwa.

Kalejdoskopowość, przemyślana i wystudiowana złożoność postaci to jedno, ale ja jako śpiewaczka, nie mogę nie wspomnieć o warstwie wokalne spektaklu. Rozumiem, jak trudno było osiągnąć barwę głosu mężczyzny po częściowej przemianie w kobietę. Annie Sroce-Hryń udało się to doskonale, mnie przekonuje jej maniera, sposób prowadzenia głosu, charakterystyczne zawieszenia i akcenty. W głosie Habilitantki brzmi pewność siebie, znajomość swojego warsztatu wokalnego, muzykalność i organiczne podążanie za rytmem.

Na moją recenzencką uwagę zasługuje spójność emisji głosu z postacią Agrado, co czyni ją kompletną – zachodzi tu idealna koherencja emocji (nieszczęścia, rozterek, tęsknoty za miłością,) i fizyczności (wynaturzenia, erotyzmu i hiperkobiecości w kostiumach i gestach) z intonacją głosu.

Kandydatka wspomina, że „publiczność powraca na spektakl po wielokroć, a stali bywalcy przyprowadzają kolejnych widzów”. Istotnie, jest coś magnetyzującego w postaci Agrado, co sprawia, że można oglądać (i słuchać) jej po wielokroć.

Rola Agrado w spektaklu „CAFÉ LUNA” bez wątpienia spełnia wymagania, by być podstawą do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego przez dr Annę Srokę-Hryń.

Po przeanalizowaniu dorobku Habilitantki, stwierdzam, iż osiągnięcia artystyczne i pedagogiczne pani Anny Sroki-Hryń są wystarczające, by przyczyniały się do rozwoju życia teatralnego i muzycznego oraz że stanowią wkład w rozwój określonej dyscypliny artystycznej, efektywnie przekładając się na sferę pedagogiki.

Reasumując: popieram wniosek o nadanie Pani dr Annie Sroce-Hryń stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne; w mojej ocenie Habilitantka spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm) do nadania stopnia doktora habilitowanego sztuki.

Prof. dr hab. Izabela Jeżowska